

Filyos - Ereğli hattı ile Ereğli limanının yapımına dair olan 2214 sayılı Kanunun birinci maddesinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bayındırlık ve Bütçe Komisyonları raporları (1/317)

T. C.

Başbakanlık

Muamemat Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71 - 1027, 6 - 1077

1. IV . 1948

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 29. III . 1948 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan, Filyos - Ereğli hattı ile Ereğli limanının inşasına dair 2214 sayılı kanunda değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

Hasan Saka

Gereke

Ereğli Limanının inşasına muktazi kanuni yetki alınmadan evvel bu limanın ne kadar zamanda ve ne miktar para ile vücuda getirilebileceği hakkında mahallinde yaptırılan iptidai keşfe dayanarak avanprojesi hazırlanmış ve bu tahmini etüdle hâsıl olan kanaate göre inşa süre ve gideri tâyin olunarak mezkûr limanın ikmâl süreleri ile inşa gideri hakkındaki 2214 sayılı Kanun tasarısı bu tahmini kanaate göre tanzim olunmuştu. Kanunun neşrinden sonra adı geçen limanda işe başlanarak bugüne kadar vücuda getirilen inşaatın ve liman mahallinde deniz ve hava şartları hakkında tutulan istatistik ve grafiklerin verdiği kanaatlerle geri kalan inşaatın ne kadar bir zamanda ve ne miktar bir para ile bitirilebileceğinin hakikate çok daha yakın rakamla ifadesine artık imkân hâsıl olmuş ve bu tecrübenin neticesi olarak bilhassa 1933 senesinde yapılan tetkikata göre inşa süre ve gideri tesbit edilmiş ve 23 . V . 1933 tarihli 2214 sayılı Kanunla inşasına yetki verilmiş olan Ereğli Limanı için kabul edilen altı senelik bitirme süresinin müsait havalaların azlığı ve yapılması gereken inşaat hacminin artırılmasına mecburiyet hâsıl olması dolayısıyla kâfi gelmiyeceği anlaşılarak inşa süresinin on seneye çıkarılması zaruri görülmüştür.

Öte yandan ikinci Dünya Harbi ve sonrası iktisadi olayların tesiriyle gerek yurt içinde ve gerekse yurt dışında bütün malzeme ve işçilik fiyat ve rayiçlerinde devamlı bir yükselme olmuş ve bu yüzden adı geçen liman inşaatında kullanılmak üzere yurt dışından satın alınması gereken yüksek kabiliyetli birçok ağır şantiye, makine ve tesisleri ile diğer işletme tesislerinin ve yurt içinden sağlanan her cins malzeme ve eşya fiyatları ile gümrük vergi ve resimlerinin ve ücretlerin artmış olmasından da bu liman inşaatının evvele tahmin olup kanunen tesbit edilen inşaat bedeliyle vücuda getirilmesine de imkân kalmamıştır.

Yukarda açıklanmış olduğu gibi 1933 senesinde neşrolunan kanun ile inşasına başlanan Ereğli Liman inşaatında mezkûr tarihtenberi vukubulan iktisadi değişikliklerle bu limanın inşaatında ikinci Dünya Harbinin sebep olduğu büyük tereffüler ve çeşitli diğer birçok iktisadi olayların ve liman yerlerindeki deniz ve hava şartlarının tutulan istatistik ve grafikleri ve bu-

güne kadar yapılan inşaatın tesbit olunan maliyetleri esas alınarak bu limanın realitelere uyar bir şekilde yeniden hesaplanan inşaat süresi ile inşaat bedelinin çoğaltılması gerekmiş ve bu maksatla ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Bayındırlık Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bayındırlık Komisyonu

Esas No. 1/317

Karar No. 1

28 . IV . 1948

Yüksek Başkanlığa

Filyos - Ereğli hattı ile Ereğli limanının inşasına dair 2214 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkında Bayındırlık Bakanlığı tarafından hazırlanıp Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun tasarısı; Bayındırlık Bakanı ve Bakanlığın yetkili elâmanları huzuriyle Komisyonumuzda müzakere konusu yapıldı.

23 . V . 1933 tarih ve 2214 sayılı Kanunun birinci maddesiyle Ereğli Limanının yapılması tesisat ve teçhizatı için sarfedilmesine yetki verilen 10 milyon liranın 20 milyon liraya çıkarılmasının mucip sebepleri, Hükümet gerekçesi üzerinde incelendiği gibi, gerek Bakan ve gerek yetkili zevat tarafından verilen teknik izahlar dânilenilmiştir.

Ereğli Limanının yapılması, tesisat ve teçhizatının bir an evvel ikmalî her bakımdan faydalı görüldüğünden ve yapılan açıklamalardan istenilen ödenekle bu işin bugünkü rayıçlere göre ikmalî kabil olabileceği anlaşıldığından tasarının kabulüne Komisyonumuzca karar verilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna vermek üzere Yüksek Başkanlığa sunuldu.

Bayındırlık Komisyonu Başkanı

Trabzon

S. Day

Sözeü

Ankara

R. Börekçi

Kâtip

Konya

R. Erel

Antalya

Burdur

Eskişehir

N. Aksu

A. A. Çınar

K. Zeytinioğlu

İsparta

Kars

Kocaeli

K. Aydar

M. Bahadır

A. F. Abasıyanık

Kütahya

Maraş

Samsun

H. Benli

H. R. Tankut

Y. Kalgay

Tunceli

M. Tan

Urfa

R. Soyçer

Muhalifetim :

A) Müzakere usule uygun olmuştur.

Şöyleki :

1. — Tasarının beyeti umumiyesiyle maddelerin karışık müzakere edilmiş ve maddeye geçilmesi hakkında sarîh bir şekilde mütalâa alınmamıştır.

2. — Müzakere sırasında bazı arkadaşlarca bir taraftan evvelki tahsisatın sarf şekil ve eihetleri ve işin diğer durumları hakkında bir bilânço verilmesi teklif edilirken diğer taraftan müzakere konusu ile ilgili olmayan hususî temennilerin ileri sürülmesi ve bu arada tasarı ile ilgili olanların müdahale eder mahiyette hareketleri işin ciddiyetini gidermiş ve bu hal gerek yapılan ve yapılaacak olan işlerin durumunu ve gerek bundan hâsil olacak neticeye göre istenilen müddet ve tahsisatın lüzum ve ademî lüzumunu veyahutta miktarının tesbitini lâyikiyle mümkün kılmamıştır.

3. — Müzakere esnasında verdiğim takrir gerek tasarının tümünün müzakeresi sırasında olsun, gerek birinci maddenin müzakeresi sırasında kabul edilsin her iki şekilde de maadde madde müzakere edilmesi lâzımgelirken ve keyfiyeti izah etmeme müsaade edilmiş iken sonradan bu takririn bütün maddelerinin tasarının tümünün müzakeresi sırasında verilmemiş olduğu mütalâasıyla reyeye konularak reddedilmesi itminan ile karara varılmasına inkân bırakmamıştır.

B) Takririndeki maddeler ister tasarı-
nın tümünün müzakeresi sırasında verilmiş
olsun, isterse birinci maddenin müzakeresi sı-
rasında verildiği kabul buyurulsun madde,
madde müzakere edilmiş olsaydı yapılan iş-
ler ve tahsisat durumu ve mukavele müddeti
ve yapılacak işler ve sair teferruatı hakkında
tam bir kanaat elde edilerek ona göre bir
karara varılması temin edilmiş olurdu.

Halbuki; Bu yapılmamış ve birçok ehem-
miyetli noktalar karanlık kalmıştır.

Bir misal olarak şu ciheti ileri sürüyorum:
Bu işe ait 2214 sayılı Kanunun birinci

maddesinde (İnşaatına başlandığı tarihten
itibaren en çok altı sene zarfında ikmal edil-
mek) şartı mevcut olup 1943 yılı Hesabı ka-
tisinde görüleceği üzere, 1942 yılındanberi
inşaata başlanmış olduğuna göre altı senelik
müddet hitam bulacağı nazara alınmaksızın
1 . VI . 1945 tarihinde yapılmış olan muka-
vele; Kanunun süresini geçerek 31 . XI . 1949
yılında biteceği anlaşılmaktadır.

Niğde Milletvekili
İbrahim R. Soyser

Not: (Bütçe Komisyonunda ayrıca iza-
hat vereceğim.)

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/317

Karar No. 80

2 . VI . 1948

Yüksek Başkanlığa

Filyos - Ereğli hattı ile Ereğli limanının inşa-
sına dair 2214 sayılı Kanunda değişiklik yapıl-
ması hakkında Bayındırlık Bakanlığınca hazırlan-
mış Bakanlığın 1 . IV . 1948 tarihli ve 6/1077
sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan ka-
nun tasarısı Bayındırlık Komisyonu raporiyle
birlikte Komisyonumuza verilmekle Bayındırlık
Bakanı Kasım Gülek ve Maliye Bakanlığı adına
Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürü hazır ol-
duğu halde incelenip görüşüldü:

Tasarı, Ereğli Limanının inşasına mütaallik
2214 sayılı Kanunda iki esaslı değişikliğin ya-
pılmasını derpiş etmektedir.

a) Adı geçen kanunla bu limanın inşası için
evvelece tahmin ve tesbit edilen 10 milyon lira
ödenegin 20 milyona çıkarılması;

b) Yine aynı kanunla kabul edilen inşa sü-
resine ait 6 yılın 10 yıla çıkarılması;

Bu iki esaslı konunun gerekçeleri Komisyo-
numuz tarafından etraflı bir şekilde incelenmiş-
tir. Şöyle ki:

Karadenizde seferleri emniyet altında bulun-
durmak ve kömür nakliyatını kolaylaştırmak
maksatlarıyla Ereğli'de bir liman tesisi öteden-
beri Hükümeti yakından ilgilendiren bir konu
olmakta devam edegelmiş ve bunun tahakkuku

yolunda 1928 tarihinde bir İsvaç Şirketine ge-
rekli etüd ve projeler yaptırılmıştır.

Bu etüd ve projelere dayanılarak 1933 yılın-
da Büyük Meclise kabul edilen 2214 sayılı Ka-
nunla bu limanın altı yılda 10 milyon lira ödenek
sarfiyle inşası esası kabul edilmiş ise de gerek
Filyos - Zonguldak - Ereğli hattının o sıralarda
Filyos'tan öteye götürülememesi ve gerekse hü-
yük güçlükler arzeden liman yapınının bu alan-
da geniş tecrübesi olmayan Türk mühendis ve
teknisyenleriyle yapılamıyacağı yolundaki yer-
siz endişeler sebepleriyle 1941 yılına kadar ya-
banacı firmaların müracaatı beklenmiş ve başvu-
ran birkaç firmanın da ileri sürdükleri rakam-
lar malî takatlerimize uygun düşmediğinden bu
süre içinde hiçbir harekette bulunulamamıştır.

Bu inşaatı; İkinci Cihan Harbinin ne zaman
biteceği belli olmayan, âkibetine terketmenin,
daha uzun yıllar böyle önemli bir eserden mah-
rumiyete katlanmak olacağını düşünen Hükümet,
1941 yılında, Türk mühendisleri ve teknisyenleri-
nin güçleriyle bu işi halletmeyi uygun görmüş ve
1928 tarihli etüdlere esas tutulmak üzere ihzari
mahiyette teşebbüslere geçilmiş, bu konuda mem-
leket içinde yapılması, tedarik edilmesi mümkün
her vasıtaya başvurularak liman şantiyesi kurul-

maya başlanmıştır ve nihayet 27 . III . 1945 tarihinde mütaahhide ihale edilerek 23 . VII . 1945 tarihinde bîffii işe başlanması mümkün olmuştur. Şu hale göre inşaatın neticesi de 1951 yılına tesadüf etmesi tabii bulunmuştur.

Ancak işe başladıktan ve hava şartları incelendikten ve diğer gerekli incelemeler yapıldıktan sonra, İsveç Şirketinin 1928 yılında yaptığı proje üzerinde, dalgakıranın 600 den 775 metreye çıkarılması ve bir miktar daha açıkta ve derinde yapılması gibi esaslı bir değişiklik ierasma zaruret hâsıl olmuş ve bütün inşaatın % 20 sinden fazlasına tekabül eden, dalgakıran yapısındaki bu değişiklik bütün inşaatı daha uzun bir sürenin kabulünü gerektirmiştir.

Ayrıca, inşaatın diğer kısımlarında vâkı olabilecek ek inşaatın % 20 nispetini aşması ayrı bir ihale mevzuu olduğundan gerekli muamelenin ikmalî için yeni bir süreye ihtiyaç duyulacağı gibi fiyat vâhidi üzerinden mütaahhidin yaptığı % 15.03 indirmeden elde edilecek tasarruflarla, ileride ek inşaata gidilmesi ve tahmil ve tahliye vasıtalarının ikmalî mümkün olursa bu işler için de yeni bir süreye ihtiyaç olacaktır. Bütün bunlara, rıhtım üzeri inşaata başlayabilmek için rıhtım temelinin oturmasını beklemek zarureti de katmak icap etmektedir.

İşte yukarıda hulâsa olarak arzedilen sebeplerle izah edilen altı yıllık inşa süresine daha dört yıl ilâvesi zarureti Komisyonumuzca da işin gereklerine uygun görülmüş bulunmaktadır.

Ödeneğin 20 milyon liraya çıkarılması sebepleri de şu suretle açıklanmıştır:

a) Dalgakıranın 775 metreye çıkarılması ve daha açıkta ve derinde yapılması zarureti.

b) 1928 tarihli projede limanda yapılacak yol, kanalizasyon yapımı için ancak 100 bin lira ayrılmış iken 1945 ihalesinde; yol, demiryol, su, kanalizasyon ve ambar, bina inşası ve diğer işler için 1.038.000 lira ödenek konmuştur. Aynı işler için 1948 yılının Ocak ayında işin ikmalî için yapılan keşifte bu miktar 3.500.000 lira ola-

rak tesbit edilmiştir.

c) 1928 projesinde limanın inşası, elinde şantiyesi bulunan yabancı bir firmaya yaptırılması düşünüldüğünden keşif bedelinde kullanılacak makine ve vasıtalar hesaba katılmamıştır. Halbuki kendi vasıtalarımızla işe başlanınca Devlet elinde esaslı bir şantiye tesisi lüzumu gerekmiş ve mevcut vasıtaların ikmalî için bes milyona yakın bir ödenek sarfına zaruret görülmüştür.

Binaenaleyh, miktarı 20 milyona çıkarılacak olan ödenek içinde (a) ve (b) fıkralarındaki esas tesise sarfı gereken artıştan başka yalnız amortisman nisbetinde bu tesisde bir tesiri görülecek olan ve diğer limanların inşasında kullanılması tabii bulunan bir şantiye vücuda getirilmesi hususunu da mütalâa etmek ve bunu limanın maliyetinden tamamiyle ayrı tutmak icabeder

İşte, esas projede bir tadil yapılması, içinde bulunduğumuz fiyat seviyelerine göre işin yeniden ayarlanması ve diğer limanlarımızın inşasında da kullanılacak olan bir şantiyenin tesisi bakanlarımızdan artırılması istenilen ödeneğin arzedilen gerekçeleri Komisyonumuzca da yerinde görüldüğünden tasarı, Hükümetin teklifi veçhile aynıyle kabul edilmiştir."

Kamutayın onayına arzedilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
Mardin		Ankara
R. Ertan		M. Eriş
Kâtip		
Ankara	Amasya	Ankara
F. Öymen	A. K. Yiğitoğlu	C. Gölet
Aydın	Balıkesir	Bursa
H. R. Alpman	E. Altan	F. Bük
Diyarbakır	Eskişehir	İzmir
V. Dieteli	Muhafifim	S. Dikmen
	A. Potuoğlu	
Kırşehir	Konya	Samsun
S. Torgut	S. Çumralı	M. A. Yörüker

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Filyos - Ereğli hattı ile Ereğli limanının inşasına dair 2214 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 23 . V . 1933 tarihli ve 2214 sayılı Kanunun 1 nci maddesiyle Ereğli limanının yapılması ve teçhiz edilmesi için harcanmasına yetki verilen (10) milyon lira (20) milyon liraya ve bitirme süresi altı yıldan on yıla çıkarılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Maliye ve Bayındırlık Bakanları yürütür.

Başbakan Devlet Bakanı Devlet Bakanı
H. Saka Başb. Yardımcısı
F. A. Barutçu

Adalet Bakanı Millî Savunma Bakanı
Ş. Devrin Münir Birsol

İçişleri Bakanı . Dışişleri Bakanı V.
M. H. Göle T. B. Balta

Maliye Bakanı Millî Eğitim Bakanı
Ş. Adalan Reşat Ş. Siner
Bayındırlık Bakanı Ekonomi Bakanı
Güleç C. Ekin

Sağlık ve Sos. Y. B. Gümrük ve Tekel B. V.
Ş. Adalan

Tarım Bakanı Ulaştırma Bakanı
T. Coşkan Ş. Koçak

Ticaret Bakanı Çalışma Bakanı
T. B. Balta

BAYINDIRLIK KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Filyos - Ereğli hattı ile Ereğli Limanının inşasına dair 2214 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 23 . V . 1933 tarihli ve 2214 sayılı Kanunun birinci maddesiyle Ereğli Limanının yapılması, tesisat ve teçhizatı için harcanmasına yetki verilen 10 milyon lira 20 milyon lira ve bitirme süresi altı yıldan on yıla çıkarılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Maliye ve Bayındırlık Bakanları yürütür.